

**DET KONGELIGE BARNE-
OG FAMILIEDEPARTEMENT**

Statsråden

Stortinget
Familie- og kulturkomiteen
0026 OSLO

Deres ref
2019/4748 IS/mb

Vår ref
19/5035-

Dato
13. januar 2020

Representantforslag - Dokument 8:25 S (2019-2020) - Om lukket fritids- og undervisningsopplegg med overnatting i trossamfunn

Jeg viser til oversendelse 11. desember 2019 av Dokument 8:25 S (2019-2020) der jeg blir bedt om å vurdere forslaget.

Representantforslaget lyder:

"Stortinget ber regjeringen utrede og komme tilbake til Stortinget med forslag til nødvendige lovendringer for å sikre at ulike organisasjoner – herunder særlig ulike tros- og livssynssamfunn – ikke på lovlig vis kan drive omfattende og lukkede undervisningsopplegg med overnatting over lengre tid, som for eksempel koranskole, som kan innebære segregering, negativ sosial kontroll eller ha andre skadelige konsekvenser for barn under alibiet fritidstilbud."

Barne- og familieministerens vurdering:

Representantforslaget ber om at regjeringen utarbeider et lovforslag som skal sikre at organisasjoner, og da særlig tros- og livssynssamfunn, ikke kan drive omfattende og lukkede undervisningsopplegg som for eksempel koranskole, med overnatting over lengre tid, som kan innebære segregering, negativ sosial kontroll eller ha andre skadelige konsekvenser for barn.

Organisasjoner og tros- og livssynssamfunn er en del av den norske frivilligheten og en stor og selvstendig del av samfunnet. Den generelle virksomheten i frivillige organisasjoner og tros- og livssynssamfunn er ikke lovregulert.

Tros- og livssynsfriheten er en grunnleggende menneskerettighet, og en rettighet som står sterkt i vårt liberale demokrati. Tros- og livssynsfriheten er likevel ikke absolutt. Likestillings-

og diskrimineringsloven gjelder på alle samfunnsområder, også i frivillige organisasjoner og tros- og livssynssamfunn.

Tilskuddsordningene for Den norske kirke og andre tros- og livssynsamfunn skal først og fremst understøtte tros- og livssynsfriheten. Den statlige kontrollvirksomheten overfor tros- og livssynssamfunnene er avgrenset til vilkårene for tildeling av støtte.

Foreldres rett til å velge trosopplæring for sine barn er i utgangspunktet en del av foreldrenes trosfrihet og foreldreansvar. Gjennom foreldrenes deltakelse og engasjement blir barn introdusert for, og deltakere i, tros- og livssynspraksis. Mange tros- og livssynssamfunn har også egne aktiviteter for barn og unge. En slik sosialiseringssprosess inn i en tro eller et livssyn er en del av det tros- og livssynsfriheten beskytter.

Barn har tankefrihet, samvittighetsfrihet og religionsfrihet, jf. Barnekonvensjonens artikkel 14. Barn har videre rett til hvile og fritid og til å delta i lek og fritidsaktiviteter som passer for barnets alder jf. Barnekonvensjonens artikkel 31. I 2014 ble beskyttelsen av barns rettigheter styrket gjennom en ny bestemmelse i Norges Grunnlov, der det blant annet slås fast at barn har rett til å bli hørt i spørsmål som gjelder dem selv, og at deres mening skal tillegges vekt i samsvar med alder og utvikling. Rett til å bli hørt og å få si sin mening følger av artikkel 12 i barnekonvensjonen, og er en av de sentrale rettighetene i konvensjonen. Foreldrene har rett og plikt til å veilede barnet om utøvelsen av hans eller hennes rettigheter på en måte som er i samsvar med barnets gradvise utvikling. Barns rett til å medvirke og bestemme selv i spørsmål om tro og livssyn er av stor betydning. Mange trossamfunn har tilbud rettet mot barn og unge, som trosopplæring og aktivitetstilbud av ulike slag. Noen trossamfunn tilbyr også skole og undervisning. For mange barn er tilknytningen til trossamfunn en stor del av oppveksten, og samfunnet er like mye en sosial arena som en arena for religiøs eller livssynsorientert praksis. Trossamfunnene har, som andre aktører for barn og unge, et ansvar for å ivareta barns friheter og rettigheter, og særlig til å sikre barns rett til medbestemmelse.

Staten er etter Barnekonvensjonen forpliktet, ikke bare til å sikre barns religions- og livssynsfrihet, men også til generelt å sikre gode oppvekstvilkår for barn, og å gi beskyttelse mot vold og overgrep. Straffelovens bestemmelser om forbud mot vold mot barn gjelder følgelig også for forhold i tros- og livssynssamfunn.

Når det gjelder å vurdere og bestemme hvor mye tid barn skal bruke på ulike fritidsaktiviteter, det være seg idrettsaktiviteter, dataspill eller aktiviteter i regi av tros- eller livssynssamfunn, er dette noe som naturlig faller inn under foreldreansvaret. Dette er ikke en oppgave for staten og lovgivningen.

Regjeringen har lagt fram et forslag til ny trossamfunnslov, jf. Prop. 130 L (2018-2019). Der forslås det at krenkelser av barns rettigheter i et tros- eller livssynssamfunn kan gi grunnlag for å nekte eller trekke tilbake tilskudd. Videre kan tros- og livssynssamfunn nektes tilskudd dersom samfunnet eller enkeltpersoner som opptre på vegne av samfunnet, utøver vold

eller tvang, fremsetter trusler, bryter lovbestemte diskrimineringsforbud eller på andre måter alvorlig krenker andres rettigheter og friheter. Negativ sosial kontroll kan være grunnlag for å nekte tros- eller livssynssamfunn tilskudd. Tilskudd kan også nektes dersom tros- eller livssynssamfunnet ikke oppfyller andre krav som følger av loven.

Trosopplæring (herunder koranskoler) og andre aktiviteter for barn og unge omfattes av reglene i § 6. Når det gjelder hvordan reglene for øvrig skal forstås og anvendes, vises det til de generelle merknadene i kapittel 17 og til de særlige merknadene i proposisjonen.

Lovforslaget (§ 8) sier også at det skal føres tilsyn med at tros- og livssynssamfunnene oppfyller vilkår og krav etter loven – deriblant at de ikke opptre på en måte som gir grunnlag for å nekte tilskudd etter § 6.

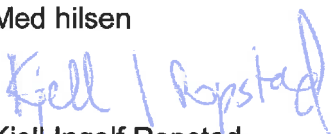
Registrerte tros- og livssynssamfunn pålegges videre en rapporteringsplikt. Tros- og livssynssamfunnene skal avgi en årsrapport som gir "en kort omtale av virksomheten i samfunnet, bruken av tilskudd fra staten og forvaltning av vigselsrett. Den skal i tillegg redegjøre for tilstand og tiltak når det gjelder kjønnslikestilling i virksomheten i samsvar med likestillings- og diskrimineringsloven § 26a, og for eventuell forskjellsbehandling når det gjelder tilgang til aktiviteter, styrende organer, verv og stillinger." Er trosopplæring en del av samfunnets virksomhet, vil opplæringen være omfattet av rapporteringsplikten.

Tilsynsmyndigheten vil i tillegg kunne kreve at tros- og livssynssamfunn rapporterer om "særskilte forhold", dvs. i tillegg til den årlige rapporteringen, for eksempel om barns rettigheter, eller dersom myndigheten blir kjent med konkrete forhold som kan lede til at tilskudd nektes.

Regelen i lovforslaget § 6 annet ledd om at tilskudd kan nektes dersom tros- eller livssynssamfunnet ikke oppfyller krav som følger av loven, betyr at tros- og livssynssamfunn som ikke etterkommer de årlige rapporteringskravene eller et krav om å rapportere om særskilte forhold, vil kunne nektes tilskudd. Tros- og livssynssamfunnene skal innrette sin virksomhet innenfor rammene av norsk lov.

Kunnskapsdepartementet skal i samarbeid med Kulturdepartementet og Barne- og familiedepartementet, sette ut et oppdrag for å få mer kunnskap om ulike organisasjoners SFO-lignende aktivitetstilbud for barn og unge, jf. kunnskaps- og integreringsminister Jan Tore Sanners brev til Likestillings- og diskrimineringsombudet datert 10. desember 2019. Jeg mener derfor at vil være hensiktsmessig å avvente resultatet av en slik utredning, før det eventuelt igangsettes et arbeid for å utrede ytterligere lovendringer enn det som er foreslått i Prop. 130 L (2018-2019).

Med hilsen

Kjell Ingolf Ropstad

